

Espoon hiippakunta, Synodaalikokous 27.9.2022

Suvi-Maria Saarelainen, dos., TT., pedagoginen johtaja, yliopistonlehtori

Teologian osasto, Filosofinen tiedekunta

Itä-Suomen yliopisto

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

Pelastus – Missä olemme?

Pelastus	Pelastaja
Soteria • Sovitusteoriat • Kristuksen työ 1) <i>Kuinka pelastus on mahdollinen ja kuinka se liittyy Jeesuksen historiaan</i> 2) <i>Kuinka itse ”pelastus” tulee ymmärtää</i> <i>(Alister E. McGrath)</i>	<i>substantiivi</i> • henkilö, joka pelastaa jonkun tai jotain vaaralta tai vaikeuksilta. <i>"Ajankauden poliitikot kuvaavat itseään yleensä kansan pelastajiksi"</i> • (kristinuskossa) Jumala tai Jeesus Kristus synnin lunastajana ja sielujen pelastajana. substantiivi: Vapahtaja <i>(Googlen sanakirja)</i>

Käytännöllisen teologian linjoja 2020-luvulla (1/2)

- Tapahtumien ja kokemusten tulkinta
 - Kristilliset tulkinnat
 - Ei-kristilliset tulkinnat
- Eletty uskonnollisuus
- Henkilökohtainen teologia
- ”teologisointi”

Tutkijan
aseman
reflektio
olennaista

(Vähäkangas 2021; Ward 2017; Gortner 2013; McGuire 2008)

Käytännöllisen teologian linjoja 2020-luvulla (1/2)

- Olemassaolon – **eksistenssin** – kieli
- Merkitysten ja merkityksellisyyden rakentaminen erilaisissa elämän tilanteissa
- Nykyajan sekulaarissa yhteiskunnassa tarvitsemme kieltä, joka on yhteinen
 - Kaikki ymmärtävät puhetta ”merkityksellisyydestä”

(Edgardh 2021; Saarelainen 2017; Swinton 2010)

Miten elämä voi näyttäytyä
merkitykselliseltä muutosten keskellä?

Mikä on uskonnollisuuden
rooli merkityksellisyyden tuojana?

→ Millainen kuva piirtyy pelastuksesta 2020-
luvulla?

Mentimeter äänestys: valitse 3 tärkeintä merkityslähdettä itsellesi

- Terveys
- Sosiaalinen sitoutuminen (esim. vastuutehtävät)
- Ylisukupolvinen jatkuvuus (generatiivisuus)
- Yhteys luontoon
- Itsensä kehittämisen ja toteuttamisen mahdollisuudet
- Uskonnollisuus ja hengellisyys
- Luovuus
- Yhteiskunnalliset arvot
- Moraali
- Yhteisöllisyys
- Rakkaus
- Hauskanpito
- Huolenpito
- Perinteet ja niiden seuraaminen

Minuuden transsendenssi (selftranscendence)	Vertikaalinen minuuden transsendenssi (vertical selftranscendence): - eksplisiittinen uskonnollisuus (explicit religiosity) - spiritualiteetti (spirituality) Horizontaalinen minuuden transsendenssi (horizontal selftranscendence): - itsetuntemus (self-knowledge) - terveys (health) - sosiaalinen sitoutuminen (social commitment) - generatiivisuus (generativity) - yhteys luontoon (unison with nature)
Itsensä toteuttaminen (self actualization)	- haasteet (challenge) - yksilöllisyys (individualism) - voima (power) - kehittyminen (development) - saavutukset (achievement) - vapaus (freedom) - tieto (knowledge) - luovuus (creativity)
Järjestys (order)	- traditio (tradition) - käytännöllisyys (practicality) - moraali (morality) - peruste (reason)
Hyvinvointi ja läheisyys (wellbeing & relatedness)	- yhteisöllisyys (community) - hauskuus (fun) - rakkaus (love) - lohtu (comfort) - huolenpito (care) - tarkkaavaisuus (attentiveness) - harmonia (harmony)

9/29/2022

Merkityksen kriisi

Koronastressi ja elämän merkityksellisyys

Mittaristot

Koronastressi

- Koronan myötä olen ollut tavallista ärtyneempi.
- Koronapandemia herättää minussa pelkoa ja ahdistusta.
- Koronan vuoksi yksinäisyyteni on lisääntynyt.
- Koronan vuoksi koen masentuneisuutta tai ahdistuneisuutta.
- Korona on vähentänyt mahdollisuuksia toteuttaa itseäni.

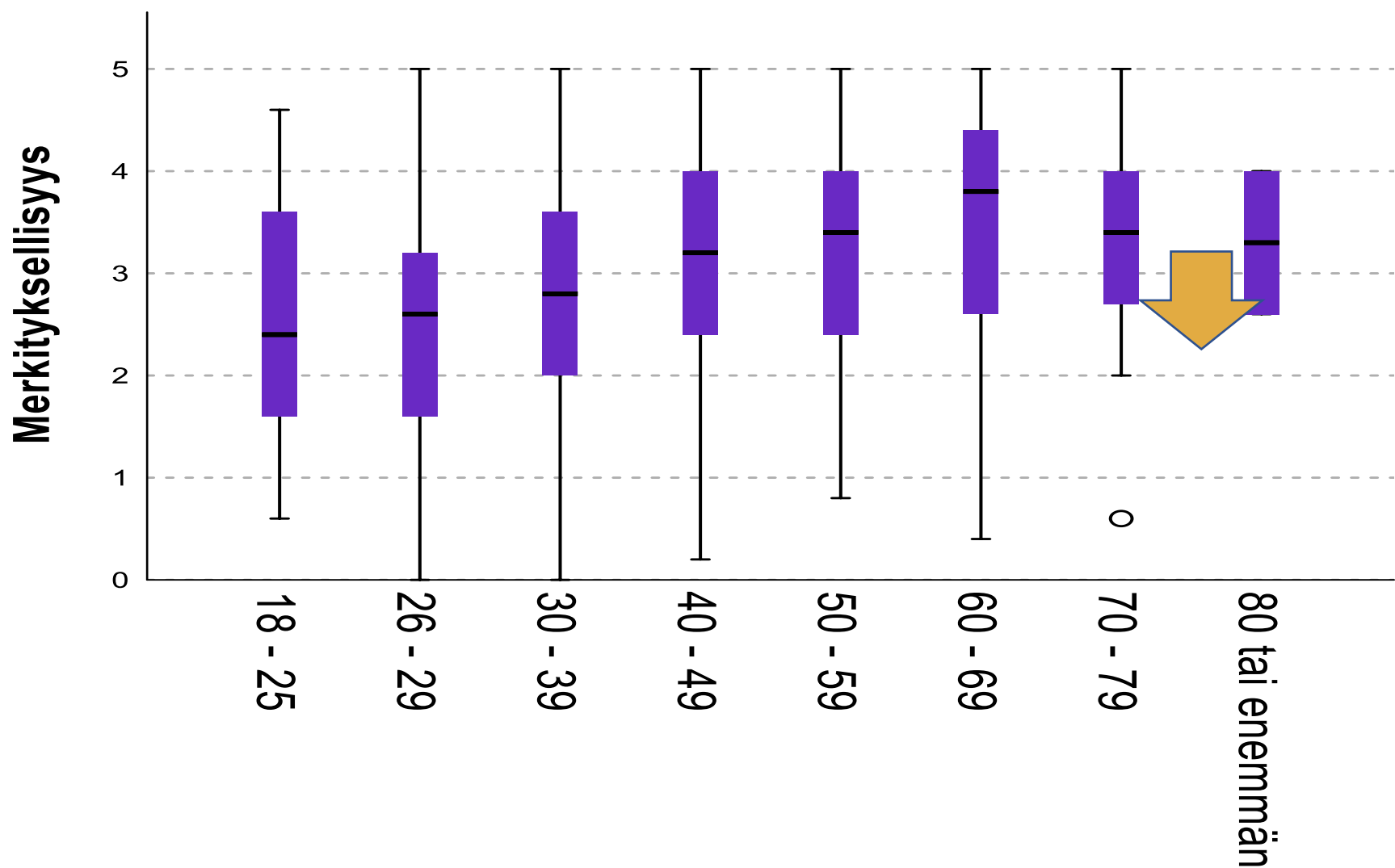
Merkityksellisyys ja tarkoituksellisuus (MeTa)

- Elämän merkitystä ja tarkoitusta mittaavien mittareiden (151 väittämää) kääntäminen ja validointi
- Mittaristo kehitetty Itävallassa ja tarkoituksena tarkastella merkityksellisyyttä ja merkityslähteitä nimenomaan sekularisoituvassa yhteiskunnassa.

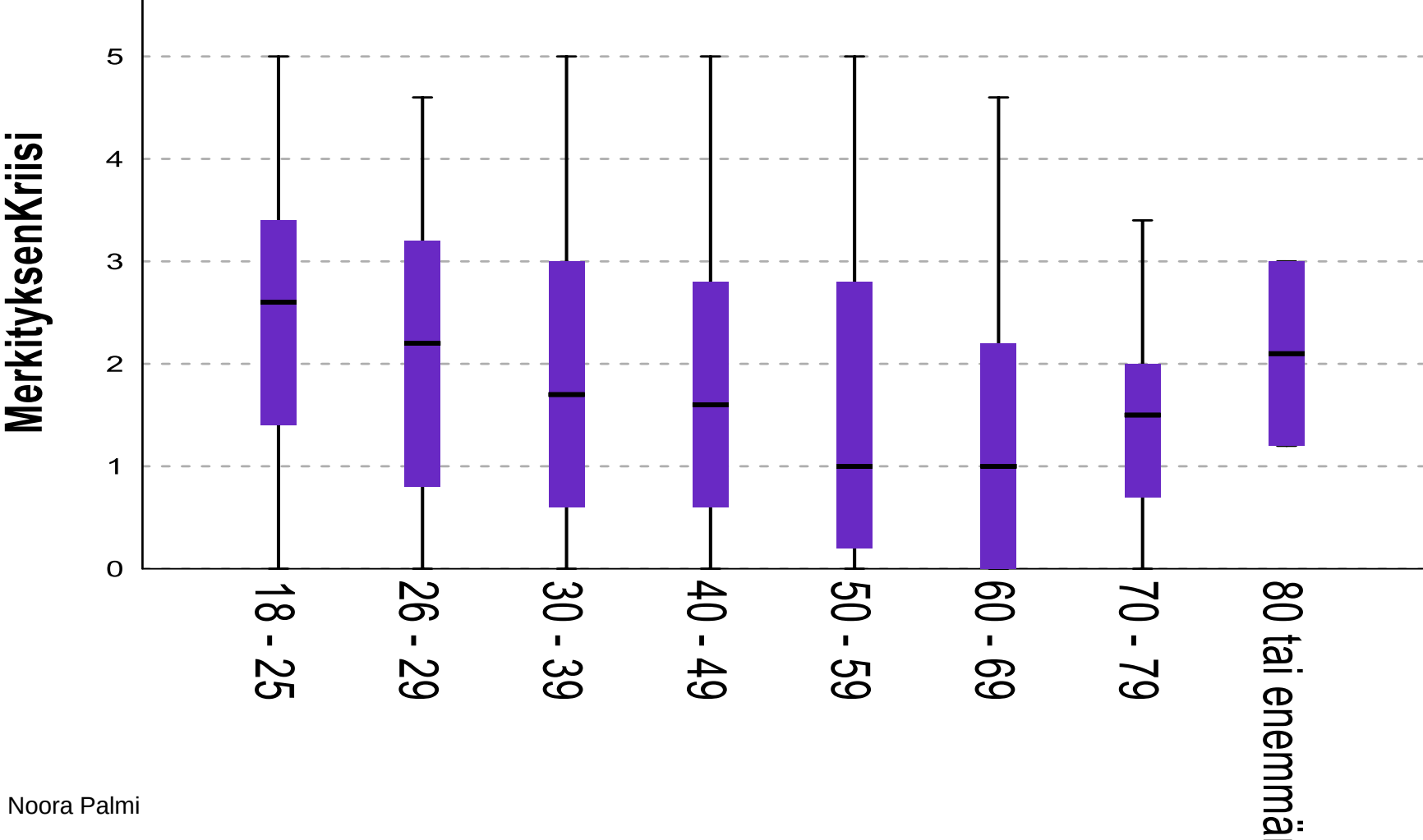
Vastaajat

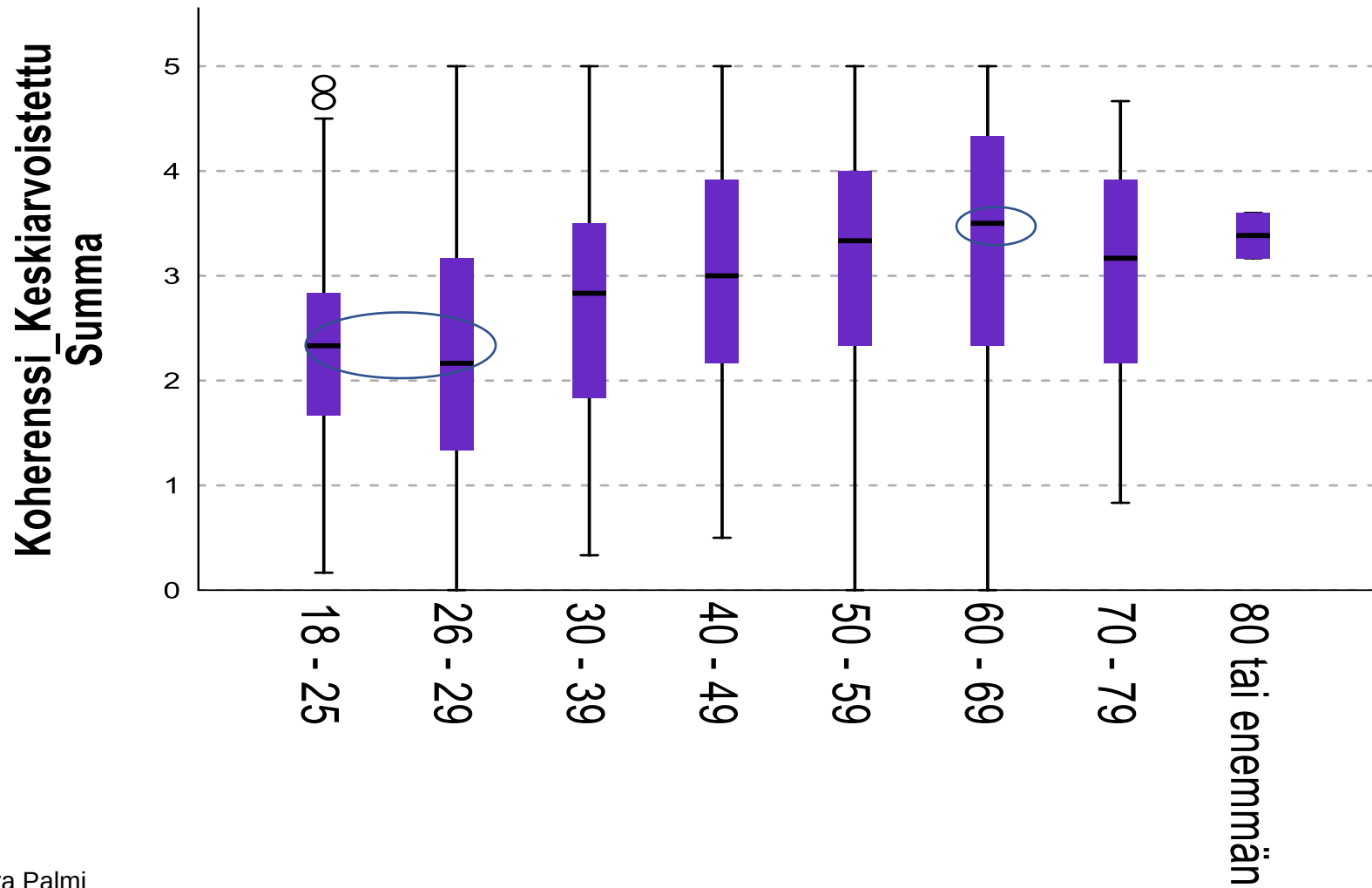
Independent-Samples Kruskal-Wallis Test

Independent-Samples Kruskal-Wallis Test

Independent-Samples Kruskal-Wallis Test

Keski-ikä suojaavana tekijänä

- **Ikä oli merkittävin taustamuuttaja** koronastressin ilmentymiselle ja merkityksellisyyden kokemukselle:
- Nuorempien vastaajien **(18-29v)** joukossa merkityksellisyyden kokemus selkeästi matalampaa kuin vanhempien **(50-69v)** vastaajien joukossa.
- Nuorempien joukossa esiintyi enemmän merkityksen kriisiä ja koronastressiä.
- Nuorten keskuudessa myös eksplisiittinen uskonnollisuus oli vähäisempää.

**Eksplisiittinen uskonnollisuus suojasi
selkeästi merkityksen kriisiltä.**

$(F(2, 548) = 144, 32, p = .000, R^2 = .345, \beta = -.225, p = .000)$

**Nuorten ihmisten eksplisiittinen
uskonnollisuus vähäisempää**

	Pearsonin korrelaatio
Sosiaalinen sitoutuminen	0,096*
Yhteys luontoon	-0,100*
Terveys	-0,111*
Itsetuntemus	0,137**
Eksplisiittinen uskonnollisuus	-0,114**
Merkityksellisyys	-0,317**
Merkityksellisyyden kriisi	0,543**

Mahdolliset merkityksen kriisiltä suojaavat (koronaan liittyvät) tekijät

➤ Miessukupuoli,
korkeampi (keski-)ikä,
korkea koulutus

➤ Eksplisiitinen
uskonnollisuus,
spiritualiteetti

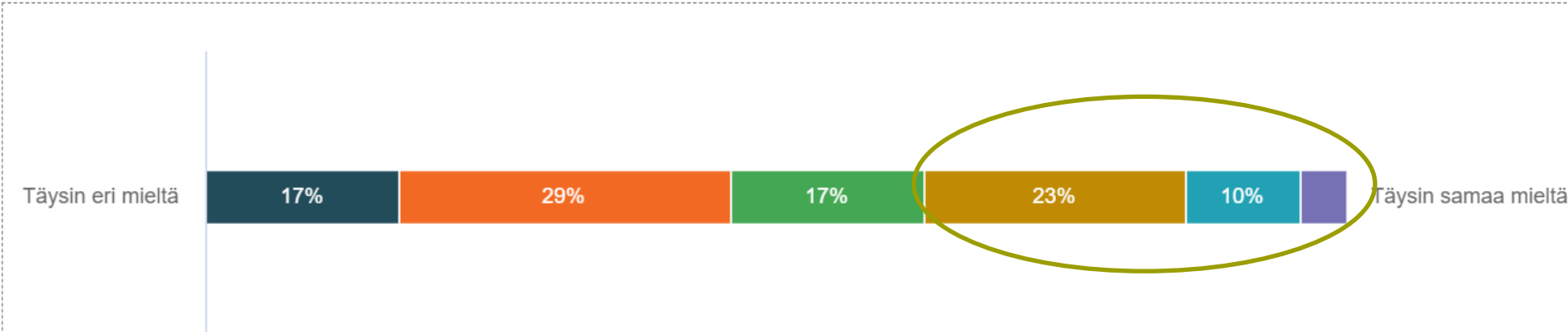
- Terveysorientoituneisuus ja uskonnollisuus vähentävät koronastressiä
- Sosiaalinen sitoutuneisuus ja itsetietoisuus lisäävät koronastressiä
- Koronastressi nostaa riskiä merkityksen kriisiin

Ikääntyvien tilanne? Hoivakotiympäristö?

- Emil Aaltosen säätiön rahoittama tutkimushanke
- Constructive Advanced Thinking rahoittama tutkimushanke

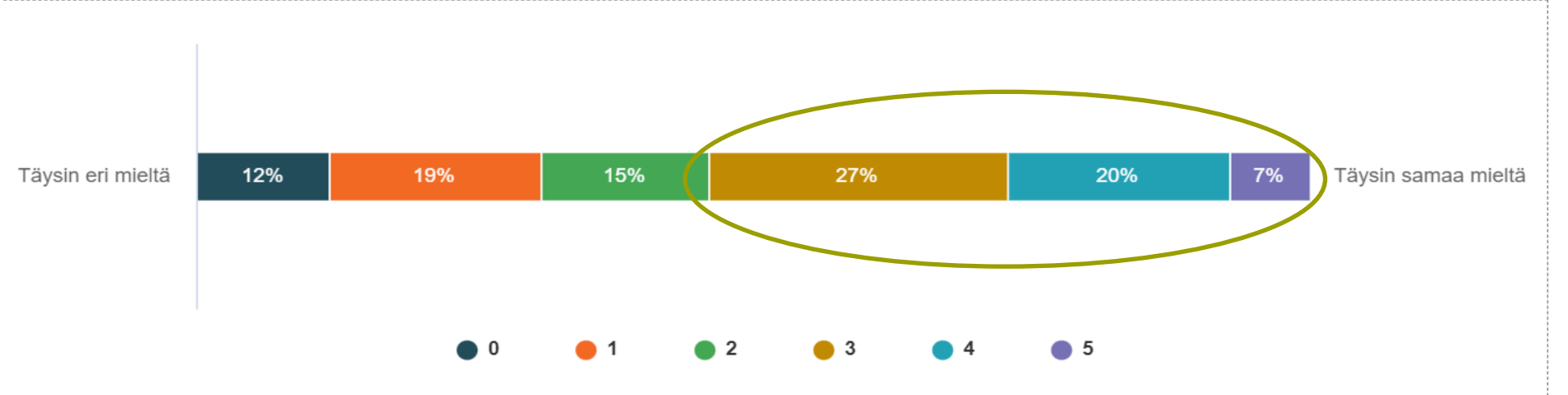
152. Koronapandemian myötä olen ollut tavallista ärtyneempi.

Vastaajien määrä: 261

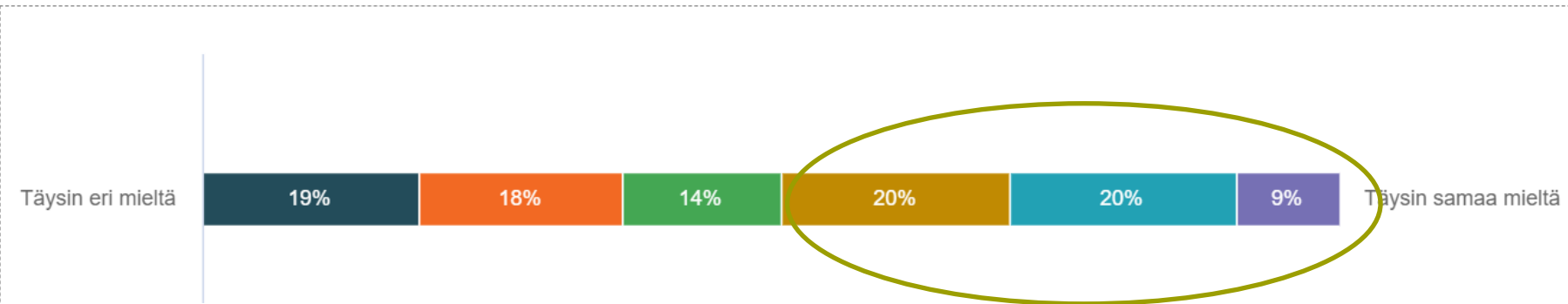
153. Koronapandemia herättää minussa pelkoa.

Vastaajien määrä: 263

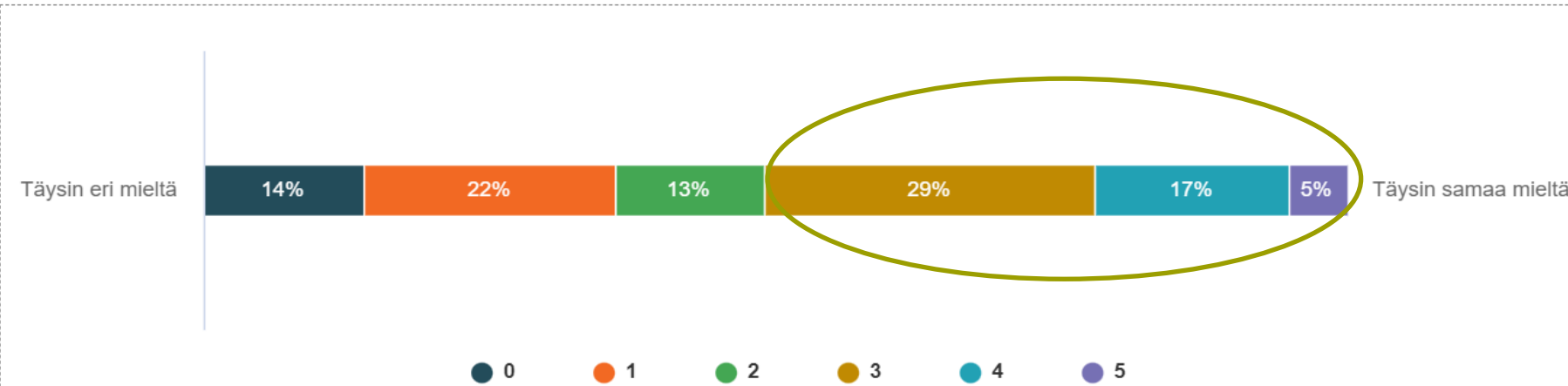
154. Koronapandemian vuoksi yksinäisyyteni on lisääntynyt.

Vastaajien määrä: 263

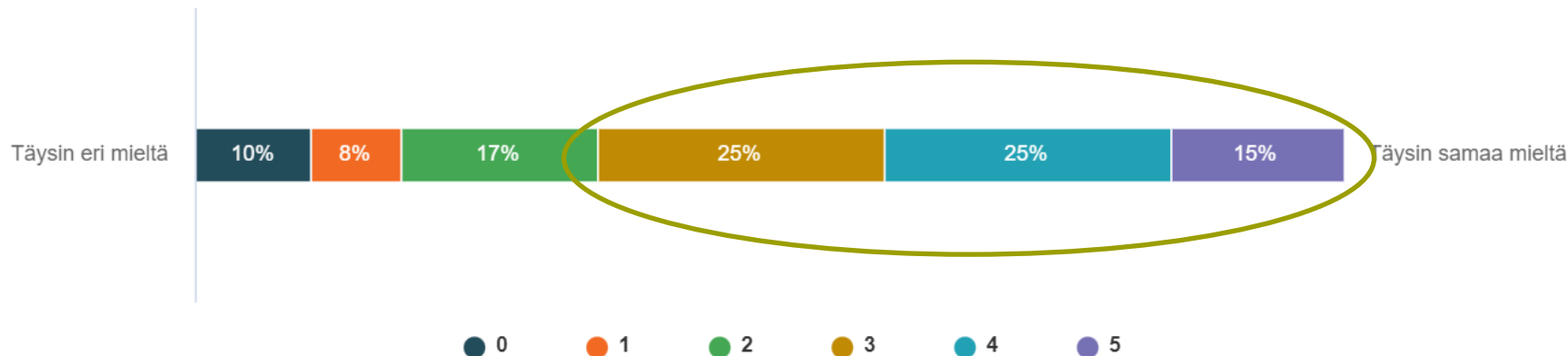
155. Mielialani on alentunut koronapandemian vuoksi.

Vastaajien määrä: 262

156. Koronapandemia on vähentänyt mahdollisuuksia toteuttaa itseäni.

Vastaajien määrä: 263

- Tilastolliset analyysit tarvitaan vielä vahvistamaan, miten eläkeläisten koronastressi on vaikuttanut laajempaan kokemukseen elämän merkityksellisyydestä.
 - Koronastressi itsessään vaikuttaa olevan samankaltaisella tasolla kuin alle 30-vuotiaiden vastaajien.
 - Uskonnollisuuden suoja merkityksen kriisiä vastaan?

Ikääntyvät hoivakodeissa?

- Merkityksellisyyden kokemusta haastavat mm.
 - Siirtymä omasta kodista
 - Omien rakkaiden kaipaaminen
 - Tunne vaivana olemisesta
 - Mahdottomuus itsensä ja arvojensa toteuttamiseen
 - Hengellisyyden kivut voivat juontua vuosien takaa ja tuoda kipua tähän päivään

Sielunhoitaja merkityksellisyyden tukena

Merkityksellisyyden kokemusta sielunhoitaja voi tukea

- Kestämällä eksistentiaalisen kivun
- Suostumalla vaikean tunteen vastaanottajaksi
- Kiireettömällä hetkellä
- Sanat ylittävällä kohtaamisella
- Dialogisen tilan luomisella

Hoivakotien haasteet

- Korona aiheutti romahduksia, joista ei ole paluuta
- ”Armoittava muistisairaus”
- Rakenteelliset haasteet hoivajärjestelmässä, jotka haastavat myös sielunhoitajia

Millainen kuva piirtyy pelastuksesta
tutkimusesimerkkien kautta?

Kuka kaipaa pelastusta tai Pelastajaa?

Miten kirkko voi toimia?

*10min aikaa pariporinalle ja koontia
ajatuksista Mentimeteriin.*

Sielunhoitaja toivon ja merkityksellisyyden ylläpitäjänä

(Lester 1995)

- Vierellä kulkijana erämaavaelluksella
- Toivo perustuu todellisuuteen & antaa voimaa kohdata vaikeudet: Sielunhoitaja vahvistaa tilanteen todellisuuden
- Sielunhoitaja koetaan Jumalan ja kirkon edustajana
- Yhdessä toivominen ja jakaminen: Toivon yhteisöllisyys
- Toivon lainaaminen silloin kun on kokemus merkityksellisyydestä horjuu

Pastoraaliteologian antropologiset rakennuspalikat (Lester 1995)

1. Aikaan orientoituminen on ihmisen olemuksen peruselementti
2. Tulevaisuuden ulottuvuus on olennainen osa ajallisuutta
3. Ydintarinat tuottavat kokemusta minä-maailmassa (self-in-the-world)
4. Tulevaisuuden ulottuvuus on osa ydintarinaa (eli identiteettiä)
5. Rikkonaisuus tarinassa linkittyy tulevaisuuden ulottuvuuden epätasapainoon

Aikaulottuvuuksien ymmärtäminen merkityksen tukemisen taustalla

Toivon juuret ovat menneisyyden kokemuksissa, toivo toimii nykyisyydessä ja saa voimansa tulevaisuutta

Jotta toivotonta ihmistä voidaan tukea, kaikki aikaulottuvuudet on huomioitava

Tulevaisuuden aika antaa merkityksen olemassaolollemme ja tavoitteiden asettamiselle

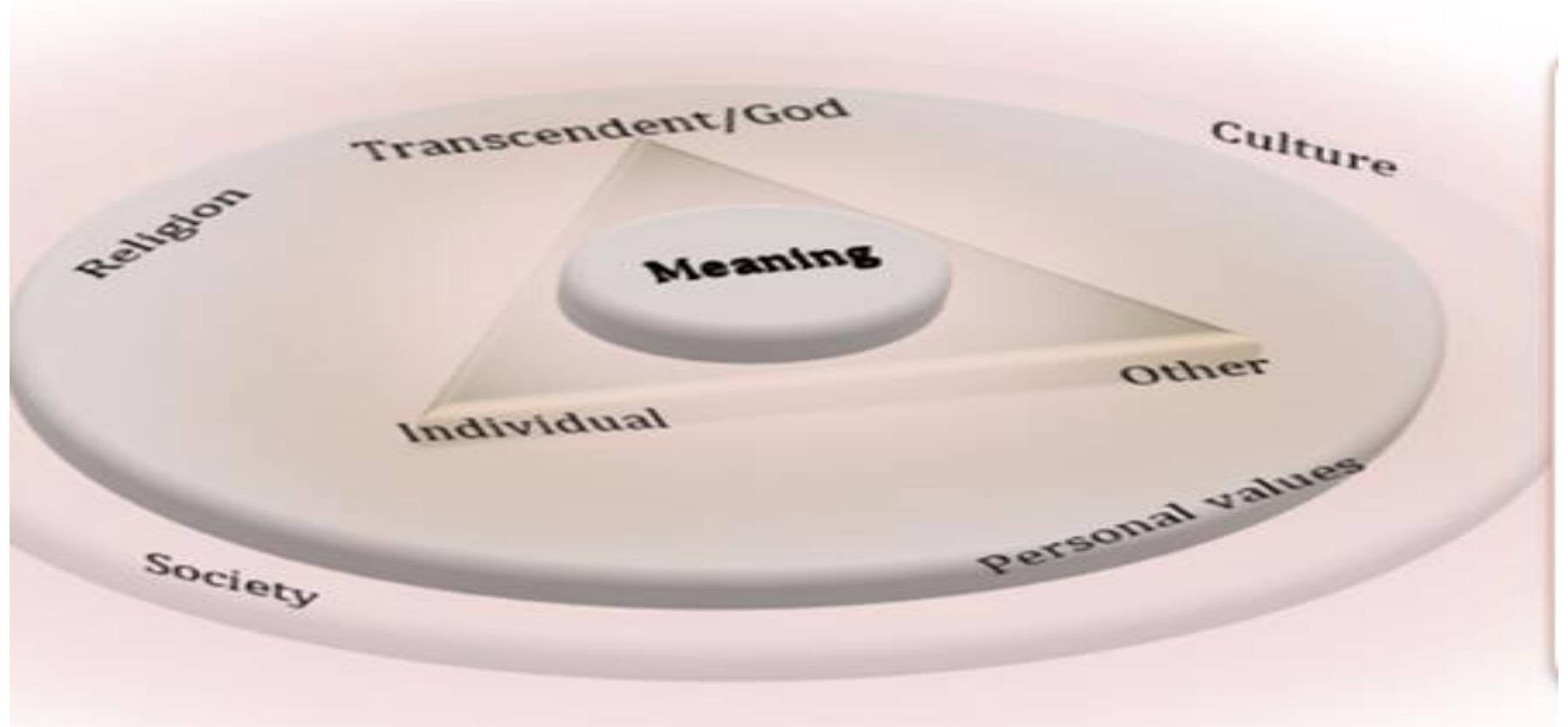
Kristityn toivo merkityksettömyyden keskellä

(Lester 1995; Moltmann 1965/2002; Kettunen 2013)

- Kastettu kuolemaan ja ylösnousemukseen
- Luotu, langennut, lunastettu
- Kärsivä Jumala tuntee ihmisen kivun ja tulee kohti
- Luottamus Jumalaan, vrt. Abrahamin luottamus, Job
 - Toivo paremmasta vaikka sitä ei voi vielä nähdä
- Kristus antaa toivoa myös kuoleman hetkellä

Pelastus 2020 –luvulla Espoossa?

UNIVERSITY OF
EASTERN FINLAND

uef.fi

 @UniEastFinland

 itasuomenyliopisto.UEF

 uefvideot

 blogs.uef.fi

 unief

 @unief

 University of Eastern Finland